

Porabje

TEDNIK SLOVENCEV NA MADŽARSKEM

Monošter, 3. avgusta 2023 - Leto XXXIII, št. 31

stran 2

DESETIČ SO ROMALI NA TRIGLAV

NARAVOVARSTVENI NADZORNIK NA GORIČKOM
stran 3

BALONČEK IZ SLOVENIJE...
stran 4

»OJ, TRIGLAV MOJ DOM«
stran 8

Tüdi lagvo vreme jih je nej stavilo

DESETIČ SO ROMALI NA TRIGLAV

V ponedjek, 24. juliuša, bi se ekipa desetih porabskih Slovincov (večina je Andovčanov) mogla napautiti od maloga na velki Triglav.

morem priznati, ka sam ške nikdar nej bila na vreji najvišeše slovenske gore, probam s porabskimi romari skor vsakšo leto pre-

ga toga pohoda, predsednik Porabskega kulturnega in turističnega društva Andovci (znamo, ka je tüdi predsednik Državne slovenske

vekša skala z narodnoga parka pride v Porabje. Tak so 25. augustuša 2007 na dvauri andovske domačije postavili tau skalo, stera je tüdi simbol slovenstva. Leta 2014 so te prvopaut šli na skor 300 kilometrov dugo paut od maloga k velko-

tistom ške dva dni kelko telko dobro vreme bilau. Preminauči torek pa je tak lagvo vreme bilau v Sloveniji, ka so si romari rajši doma v Porabji cejlili rane (sploj Valika Časar je velke žüle dobile) in počivali. V sredo zranksoma jih je okauli Cel-

Začetek pauti pri Andovcaj

Gasilski kejp na Pokljuki

Zavolo napovedanoga lagvoga vremena, so na paut šli že dva dni prva, tak ka so do ponedjilka, gda je biu

ojditi bar neka kilometrov poti po Prekmurji. In tak je bilau tüdi v etom leti. Gda smo šli od Būdinec doj po

samouprave) Karči Holec. On mi je pripovedo o tom, kak je večkrat ojdo v Triglavskom narodnom parki pa

mi Triglavu, eni pa tüdi na njegov vrej. V lejtaj, stera so prišla, je bilau tak, ka so cejlo paut pejški napravili, bilau je tüdi tak, ka so ojdli v štafeti, se pravi skupine so se menjavale, letos, gda so šli na paut že desetič, so za jubilej pa napravili cejlo paut.

ja malo ške dež prau, po tistom pa je vreme vözdržalo vse do Gorenjske, gé so en den z njimi odile tüdi, zdaj že nekdešnja generalna konzulka v Monoštri Metka Lajnšček, sodelavka konzulata Brigitta Soós, predsednica Zveze Slovincov na Madžarskem Andrea Kovács in višja svetovalka za porabsko narodnostno šolstvo Valentina Novak, stera je na svojoj Facebook strani napisala, ka bi jamrala pa ne vüpa. »Moški tau ekipe je neustavljiv, ženski tau pa požrtvovalen, predan in vztrajen,« je ške zapisla Valentina Novak in cujdala, ka je tau paut zmagovalcov. In prav ma. Čiglij se je v soboto samo Karčini pršikalo, ka je prišo na vreji Triglava, trbej čestitati vsem tistim, steri so šli na tau dugo, dugo paut. Brodim, ka je nej bilau zadnjič.

En tau pauti so z njimi šli generalna konzulka Metka Lajnšček, sodelavka konzulata Brigitta Soós, predsednica Zveze Slovincov na Madžarskem Andrea Kovács in višja svetovalka za porabsko narodnostno šolstvo Valentina Novak.

uradni štart, napravili že več kak 80 kilometrov, vse ta do Ptujja. Avtorica toga pisanja, stera

brejgi prauti Markovcam in je nej trbelo tak fejst sapo loviti, je prilika bila, ka mi par rejči povej alfa in ome-

na Triglavu je tö biu, pa tam se ma je porodila misel, če že vsi Porabci ne morejo na Triglav, naj bar ena

»Tak je, ka moremo vsakši den naprajti okauli 40 kilometrov. Prvi in drügi den ške dé, tretji den pa je že žmetno, tak fizično kak psihično. Prauti konca kedna, gda vidimo, ka smo že blüzi Triglava, pohodniki pa dobijo volau. Po tistim nas ške čaka kalvarija, ka moremo priti od Pokljuke prva do Kredarice. Tam do Kredarice pela ena takša strma paut, stera se rejsan zove Kalvarija. Na Kredarici si malo vöpočinemo, pa če de dobro vreme, mo ške isti den šli gor na Triglav,« je raztolmačo Karči Holec.

Že prvi den nas je blüzi Murske Sobote zaodo dež, samo je vala Baugi, te po

*Silva Eöry
Kejpi Silva Eöry in
Karči Holec*

Tomaž Koltai iz Lončarovca

Naravovarstveni nadzornik na Goričkem

V Lončarovcaj, eni najmenjših vesnic na Goričkem, sam gorziskala Tomaža Koltaija, steri je tudi veški predsednik, ali kak se tau uradno pravi, predsednik Krajevne skupnosti Lončarovci: »Naša vesnica

pravili eno takšo zdignjeno leseno sprehajalno paut, na steroy so informativne table z opisom vesnice in živali, rastlin in naravnih procesov. V zadnjom cajti mamosta obiskovalcov, tistim, steri se

»Spaumnim se ške pradejdeka in prababice, staroga oča in stare matere, pa tudi oča na žalost že deset lejt nega več med nami. En cajt je z nami živo tudi dejdekov brat, tak ka je rejsan pun ram biu, pauleg toga se je na našom dvauri lüstvo furt obračalo, dosta obiskov smo meli.«

V osnovno šaulo je odo v Fokovce, od tam je šau naprej v soboško gimnazijo, vej pa se je dobro včiu. Šaulivo se je ške naprej, v Maribori je študero geografijo in filozofijo: »Po zgotovlenom magistrskom študiju sam se zaposlo v javnom zavodi Krajinski parki Goričko, gé sam zdaj naravovarstveni nadzornik (természeti védelmi felügyelő). Moja želja je furt bila, ka tisto, ka sam se navčo, tau znanje prinesem nazaj domau v Prekmurje. Vidim ka mladi dosta bežijo vkraj, ali prauti Avstriji ali prauti Maribori ali ške dale. Če škemo, ka de Prekmurje živelo in se razvijalo, moremo mladi ostati in za tau poskrbeti. In ges se probam

varstvom narave. Če što vničavle kakšo zavarovano raužo ali žival, leko mi toga človeka štrafamo. Zdaj je aktualno, ka pazimo, ka en človek ne nabe-re več kak 2 kili grbanjov nagnauk in tudi, ka jih ne nese

Gda so se zdignili na malo več kak 5600 metrov visiko goro Kala Patthar, so meli rejsan lejpi pogled na najvišišo goro sveta, na Mount Everest. Štiri leta sledkar je šau sam v južno Ameriko, v Patagonijo, na

Tomaž Koltai (na pravoj strani) je v Nepali vido tudi Mount Everest

je stisnjena med malo vekše Križevce in Domanjševce, nej daleč vkraj od nas pa so Prosenjakovci. Mi smo na najbolje severnom tali občine Moravske Toplice. V vesi nas gé 46 takši, steri mamosta stalno bivališče, gé pa ške neka takši, kakši deset, steri majo tu vikende. Ne smem pozabiti tudi na tau, ka tu žive ške eno par deklin, stero smo pojdje pripelali k sebi domau in so, če se malo špajsam, kandidatke, in tau dobre, za sneje. Tudi ges mam eno takšo doma.«

Zanimivo je, ka je v Lončarovcaj največ lüstva živelo leta 1900, in tau več kak 240 lidi. Gnesden enih ramov več nega, eni pa so zapuščeni. Tomaž Koltai pravi, ka je najbola fontoška naloga veškoga predsednika, ka lüstvo vküperdrži, pa če so tudi kakše svaje, ka tau nej bi dugo držalo. »Ge škem, ka delamo vsi vküper, vej pa samo tak nekan pride-mo,« pravi sogovornik, steri je ob pomauči sokrajanov vrejdvzeu tudi Paut po močvari, stera je duga dobrih 400 metrov in je napravljena pauleg krčme (Okrepčevalnica pri ribniku), stera je oprejeta samo konec kedna in ponüja ribe pa mesau na žari: »Mi smo na-

vnaprej zglasijo pa pripravimo ške vodeni ogled po naši močvari.«

Tomaž Koltai, steri je ške furt mladi, pravi, ka so v njegovij detečij lejtaj, pa čiglij so te že bili računalniki, mlajši ške furt dosta cajta preživeli v naravi: »Bunkere smo si redili, s

V Lončarovcaj so vrejdvzeli Paut v močvaro.

piciklini smo se vozili, sledkar tudi že z mopedi, dosta pa smo tudi fotbal špilali. Brodim, ka je tau tudi pripomoglo k tomi, ka mam zdaj takši poklic, v sterom sam dosta v naravi.« O tom te leko malo sledkar prešteli.

Sogovornik, steri žive v rami vküper z mamosta Suzano, mlajšim bratom Tadejom in svojo deklino Nušo, pravi:

toga držati, tak v domanji vesi kak tudi pri svojom deli.«

Brodim, ka tudi vas zanima, ka dela naravovarstveni nadzornik: »Nam bi se leko po domanje pravlo tudi rangeri, tak kak jih majo v Meriki v nacionalnij parkaj. Naša naloga je, ka pazimo, ka se v naravi ne bi delali prekrški, se pravi, ka se dela tak kak pravijo zakoni, spoj tisti, steri se spravljajo z

V Meriki je bilau fejst vrauč.

v plastični žački. Morem pa prajti, bole kak bi štrafali lidi, rajši opozarjamo, vej pa s tem več aska napravimo.«

Ka se tiče Goričkoga, stero se tudi na žalost zarašča, se je Tomaž Koltai odlaučo, ka de se probo začniti spravlati z maro, stero so inda svejta na njihovom paverstvi že meli. Trenutno ma neka birk, »stere sam küpo zavolo toga, ka mamosta za ramom en velki brejg, steroga se mi je nej dalau več kositi. Te sam brodo, ka morem za njih senau spravlati, pa sam začno kositi travnike in se mi je tau delo povidlo. In zdaj si rejsan doma gučimo, ka bi küpili neka krav, stero bi se pasle na travnikaj. Neške neka mora delati, če neškemo ka se naša krajina čista zaraste.«

Tomaž Koltai rad tudi vandri-va po svejti. Do zdaj je biu na štirih malo vekših potovanjaj. Prva je leta 2013 kak študent za tri kedne šau s planinci iz Maribora v Nepal, ta, gé so najvejši bregovi na svejti.

konec sveta, kak pravijo: »Skor en mejsac sam biu na pauti, stero sam že sam od dauma splanero. Zanimivo je, ka sam v enom hostli srečo Slovenca, s sterim sva si že neka cajta po angleški gučala, prva kak sva gorprišla, ka sva oba doma v Sloveniji, pa sva si te dale po naše gučala.« Na Islandijo sta pred leti potovala vküper z Nušo.

Tam sta v arendo vzela auto, v sterom sta tudi spala, pa sta se tak okauli vozila, vej pa je tau dragi rosag, »tau pa zavolo toga, ka vse ka trbej, morejo na té otok pripelati od indri. Vleti je bilau samo od 15 do 20 stopinj, tak ka je tau bilau za mené idealno.« Z deklino stalani daubila ške družbo, brata Tadeja, pa so si za tri kedne šli poglednot merkanarske nacionalne parke. Tu je nej bilau samo vrauč, liki so srečali tudi medvede. Pravi, ka nje-mi je bilau vsepovsedi faj, ali najbolje njemi je v spomini osto Velki kanjon (angleško Grand Canyon), steroga je na severi Arizone napravila reka Kolorado. »Na kejpaj je tau inači vöviditi, kak pa te tau v živo vidiš. Rejsan je velki, dugi, šurki in globoki,« je na konci ške cujdau Tomaž Koltai. (Kejp na 1. strani: Varaš Ushuata v Argentini zovejo tudi varaš na konci sveta)

Silva Eöry
Kejpi: osebni arhiv
Tomaža Koltaija

PREKMURJE

Črepanje

V zadnjem čajti je na nebi večkrat črepekalo. Dosta kvara de na nji-vaj, v gorica, gauškaj pa tudi na ramaj, vej pa je velki vöter odneso dosta strej. Malo baukše vole so bili samo v rogašovski občini, vej pa na najvišišom prekmurskom bregi (tau je 418 metrov visiki Sotinski breg) pa stogi tören. Naj spaumnim, lani oktobra je stari tören neške gorvužgo (ške furt so nej najšli krivca) in je celi dojzgoro. Pred par dnevi je firma Les-Pro iz Celja postavila nauvi tören, steri skor tak vövidi kak stari. Uradna otvoritev de 13. augustuša.

So pa že slavili na Hodoši, in tau svoj 24. občinski svetek. Denis Tamaško, steroga so lani izvolili za nauvoga župana, je ob tej priliki pravo, ka je dosta vsega v občini že bilau napravlenoga, vse pa ške nej. Povedo je ške, ka v občini živejo dobri lidge, »steri znajo, ka v žitki največ pomenijo dobri odnosi in pomauc sočloveki.« Župan je raztalo tudi občinska priznanja. Listino Občine Hodoš je dobila Marija Kerčmar, stera je na Hodoši duga leta skrbela za bife, po tistom ka je dojküpila zidino pa je prejkvzela ške bautu. Vsevküper je - po tistom, ka je üšla v penzijo - dala v arendo Idi Kerčmar, stera je dobila županovo priznanje. Tau so daubili ške: duhovnik Evangeličanske cerkvene občine Hodoš Peter Andrejčak Lidija Sever, stera od leta 2002 opravlja dobro delo v hodoški občinski upravi in Erika Jošar, stera že duga leta aktivno sodelüvle in pomaga pri vsej dogodkih v občini. Po tistom so v sklopi akcije Moja dežela - lepa in gostoljubna raztatali ške priznanja za naj domačijo in naj rauže. Najlepše vredvzeta je po mnenji tričlanske komisije domačija držine Cvijanović s Hodoša, najlepše rouže pa mata Silva Roman s Hodoša in Franc Šipoš s Krplivnika.

Silva Eöry

BALONČEK IZ SLOVENIJE JE PRISTAL V PORABJU

Pred tremi leti so ob 80. rojstnem dnevu znanega slovenskega pisatelja in komediografa Toneta Partljiča v njegovem rojstnem kraju Pesnici pri Mariboru zasadili lipo. Spomin-

da se oglasi organizatorjem prireditve. Do letošnjega poletja se ni zgodilo nič, dokler ni mladi Benjámín Domján v porabskih gozdovih med gobarjenjem našel kartončka.

v vseh treh letih ostala v dobrem, predvsem pa berljivem stanju. Organizatorji so mu sporočili, da niso računali, da se bo kdo po tolikšnem času oglasil z novico, da je našel

osnovno šolo in nastopil pred mladimi gledalci.

Toneta Partljiča, ki bo 5. avgusta dopolnil 83 let, v občini Pesnica zelo spoštujejo. To so dokazali tudi ob letošnjem

Župan občine Gregor Žmak je ob okroglem rojstnem dnevu Toneta Partljiča skupaj s slavljenecem zasadil lipo.

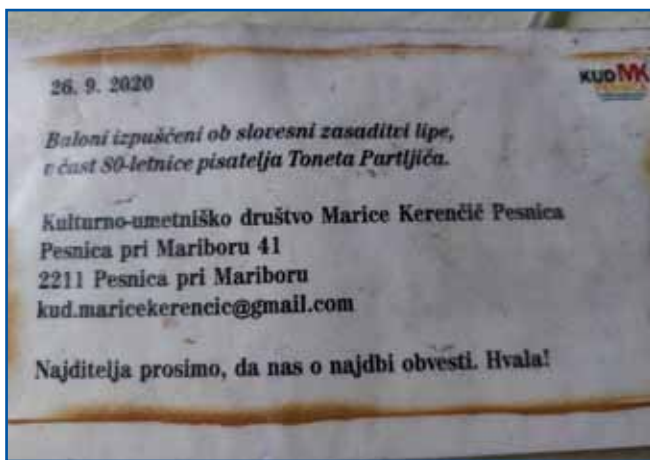
Benjámín Domján z Dolnjega Senika, ki je v števanovskem gozdu našel sporočilo iz Pesnice.

ski dogodek sta 29. septembra 2020 organizirala Občina Pesnica in Kulturno-umetniško društvo Marice Kerenčič, katerega mentor in režiser je Tone Partljič, nagrajenec Prešernovega sklada za življenjsko

22-letni mladenič, ki živi na Dolnjem Seniku, se pogosto odpravlja v bližnje gozdove nabirat gobe. »Približno pred 3 tedni sem se potepal po gozdu v okolici Sakalovcev, Števanovcev in Verice. Na tleh

balon, in bili so neizmerno veseli. Porabskemu mladeniču so poslali izvod Slovenskih novic, v katerih je bil objavljen članek o najdbi, in publikacijo Občina Pesnica. Balone je torej odneslo na severovzhod ob

junijskem praznovanju občinskega praznika, saj so dvorano kulturnega doma v Pesnici pri Mariboru poimenovali po njem, tako da se zdaj imenuje Kulturna dvorana Toneta Partljiča.

Kartonček, ki je z balonom pripotoval iz Pesnice v Porabje.

Benjámín je pred kratkim prejel monografijo občine Pesnica.

delo. Po slavnostni zasaditvi lipe v čast osemdesetletnice pisatelja so v nebo izpustili tudi balone, en komplet v občinskih belo-rumeno-belih, drugega pa v slovenskih narodnih belo-modro-rdečih barvah. Na njih so obesili tudi kartončke, ki so najditelja v slovenskem in angleškem jeziku pozivali,

med listjem sem naenkrat gledal pisan list z besedilom na eni strani v angleščini, na drugi strani pa v slovenščini. Naveden je bil tudi e-poštni naslov, na katerega sem poslal fotografijo najdenega lista«, je povedal Benjámín. Ker je bila kartica plastificirana, je kljub vremenskim razmeram

slovensko-avstrijski meji prek Slovenskih goric na Madžarsko. Zanimivo je, da je bil Tone Partljič kot dramaturg v 70. letih 20. stoletja večkrat tudi v Porabju, kasneje pa je prihajal v okviru gibanja Bralna značka. Dobro je poznal tudi Števanovce, saj je že večkrat obiskal tamkajšnjo dvojezično

Kot so nam sporočili iz Pesnice, bodo kmalu obudili sodelovanje s porabsko vasjo Števanovci, saj se v krajevnem kulturno-umetniškem društvu že dogovarjajo za nastop slovenske glasbene zasedbe Porabski trio v prihodnji kulturni sezoni.

mvn

foto KUD Marice Kerenčič, Benjámín Domján

51. mednarodni folklorni festival Beltinci

PRAZNIK SLOVENSKE FOLKLORE

S srečanjem odraslih folklornih skupin Slovenije z naslovom Praznik slovenske folklore se je končal 51. mednarodni folklorni festival Beltinci. Sklepna prireditev se je začela s povorko nastopajočih folklornih skupin na prireditveni prostor v beltinskem parku. Do tja so se sprehodili ob zvokih domače Plej bande Böltinci, ki je šla na čelu povorke za tremi pozvačini.

Najmlajša generacija beltinskih folkloristov

Na odru so ljudske plesne in glasbo od Rezije do Prekmurja poleg domače folklorne skupine, ki deluje pod okriljem Kulturno-umetniškega društva (KUD) Beltinci, predstavile še štiri folklorne skupine: Sava Kranj, COF Ljubljana, Ajda Kulturnega društva Jožeta Paplerja Besnica in KUD Oton Župančič Vinica. Na prireditvi je nastopila še Tamburaška skupina KUD Beltinci. Na letošnjem festivalu so namreč zaznamovali stoletnico tamburaštva v tem kraju. V povorki so sodelovali tudi mladi folkloristi iz beltinskega vrtca in osnovne šole.

Praznik slovenske folklore so letos posvetili dolgoletnemu prijatelju festivala in častnemu občanu občine Beltinci Mirku Ramovšu, ki je skoraj štiri desetletja sodeloval pri organizaciji festivala. Folklorne skupine so se predstavile z njegovimi koreografijami. Prireditve je KUD Beltinci pripravilo v sodelovanju z Javnim skladom Republike Slovenije za kulturne dejavnosti.

Obiskovalce in nastopajoče je najprej nagovoril beltinski župan Marko Virag in povedal, da je bil konec žetve v pokrajini ob Muri vedno praznik, zato je bil čas za pesem in ples: »In tudi začetki folklornega festivala so bili povezani z veseljem ob končanju žetve. V Beltincih obstajajo veselje, entuziazem, pogum in želja po tem, da se običaji in tradicija ter spomini iz leta v leto obujajo, ponavljajo in s tem ohranjajo.« Urednica uredništva glasbenih oddaj na prvem programu Radia Slovenija Simona Moličnik pa je poudarila, da je Mirko Ramovš vztrajal pri nerazdružljivi celoti besede, giba in glasbe: »Letos je odšel na nam najbolj skrivnosten teren, na dan, ko je Cankarjev dom v Ljubljani preplaval ples njegove Akademске folklorne skupine Franceta Marolta, ki jo je umetniško vodil celih 45 let. V Beltincih je bil drugi dom Mirka Ramovša. Njegova navzočnost je kulturno plemenitila ta pomembni mednarodni folklorni festival. Predlagam, da se Praznik slovenske folklore v prihodnje imenuje po osebnosti, ki jo je temeljito zaznamovala. Torej po Mirku Ramovšu,« je še dodala.

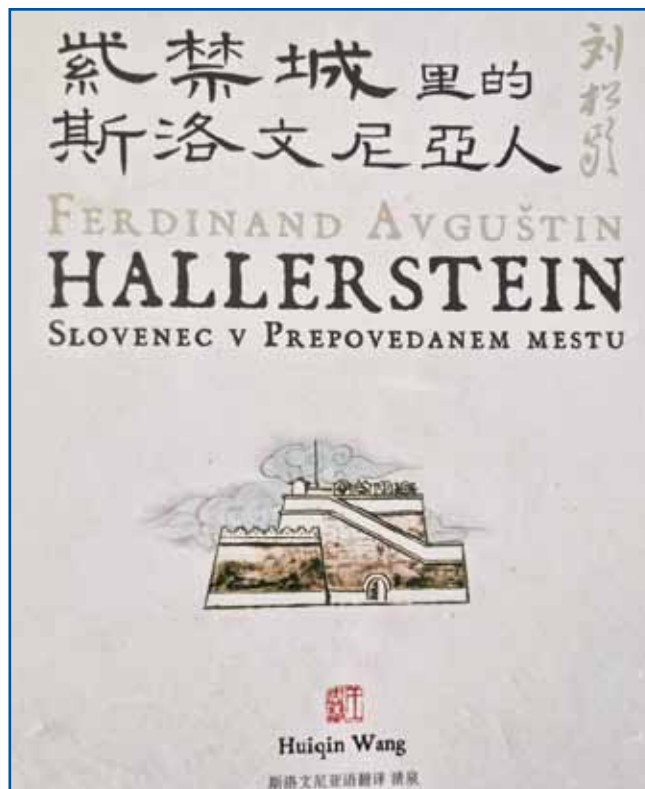
Besedilo in foto Jože Gabor

Huiqin Wang, Morfem 2014

HALLERSTEIN, Slovenec v Prepovedanem mestu

Hallerstein, rojen v plemiški družini, ki je živela v Mengšu, se je po študiju v Gradcu in na Dunaju leta 1735 kot misijonar odpravil na Kitajsko. Po skoraj triletni plovbi (ta je prikazana

ga je povabil k sebi na dvor, kjer je postal vodja skupine astronomov. Hallerstein je bil astronom, matematik, zgodovinar, geograf in diplomat. V svojem času je bil zaradi svojih odkritij

Slikanica je napisana v slovenskem in kitajskem jeziku, tako da lahko Hallersteina in zgodovino spoznavajo slovenski in kitajski otroci. Občudujete lahko čudovite slike Huiqin Wang. Pri ilustriranju je uporabila stare tehnike slikanja na kitajski papir, izdelan iz posebne vrste trave.

na veznih listih) je prispel v Macao, nato je živel v Pekingu, v Prepovedanem mestu, kjer je leta 1774 umrl in je tam tudi pokopan.

Ferdinand Avguštin Hallerstein (1703–1774) si je kot misijonar in učenjak na Kitajskem iz spoštovanja do kulture države gostiteljice nadel ime Liu Songling: Liu je zelo pogost priimek, Songling pomeni dolgo in častno življenje.

Slikanica prikazuje medkulturnost, saj gre na eni strani za prikaz družbenih razmer in ravni znanosti na Kitajskem v sredini 18. stoletja, po drugi strani pa se skozi Hallersteinov življenjepis kažejo sočasne družbene razmere, politično delovanje in vsakdanje (kastno) življenje na Kitajskem.

Mladi kitajski cesar Qianlong

in raziskovanja ter pisanja eden največjih učenjakov na svetu. Cesar mu je podelil naziv mandarin, Hallerstein pa je uspešno združeval evropska in kitajska znanstvena spoznanja na različnih področjih, največ je prispeval na področju astronomije.

Med drugim je opazoval severni sij, komete, mrke, gibanja planetov in satelitov.

Dvojezična knjiga nam s slovenskim črkovnim zapisom ter kitajskimi pismenkami predstavlja dva različna jezika, dve kulturi. V sklepnem delu slikanice je najti tri vrste zapisov, in sicer pismenke, pinijske zapise in slovenske prevode izrazov, uporabljenih v besedilu.

Pripravila Jana Balažic, Pokrajinska in študijska knjižnica Murska Sobota

ŽELEZNA ŽUPANIJA

Vsigdar šofer baude kriv

Gda se človek z avtonom pela, najbolja vnoči, sploj fejest mora paziti, nej ka bi kakšno divjad zavozo. V Železni županiji zavolo toga, ka dosta gošče mamo, je dosta divjadi, kak jelenov, srn, tak divji svinj. Mamo večfele tō, samo te živali so tiste, stere že velki kvar vejo narediti, če se z avtonom srečajo. Leko nji tō sporazmejno, vejpa pomalek tak baude, ka že nedo mele mesta, gde bi se zdržavale, vsepovsedik so ograje, puno je poštij pa še v gaušči nejmajo mira, zato ka dosta lüstva odi tam, sploj pa te, gda gobe rastejo.

Zavolo toga divjad dostakrat nejma mira, na poštij pride, najbolja če se kaj zboji ali ga kaj zažene. Tašoga reda, gda je avto tavadari, največkrat velki kvar nastane.

Dotejgamau je tak bilau, če je bila tabla, ka paziti trbej, ka divjad je na pauti, te je lovsko društvo nikanej plačalo, če nej bilau table, te so oni mogli plačati. Zdaj od 1. julija, ka se je zakon spremejno, tak vōgleda, ka vsigdar šofer baude kriv. Pa če še tau ne dojde, še lovsko društvo leko tauži šofera, če tavadari divjad. Samo te nej, če so tisto žival, stero je tavadaro, strlili ali preganjali na djagariji. Samo tau svedočiti, ka tista žival, stera je kvar napravila, je ranč zavolo djagarije skočila vō na paut, tau nede léko delo. Tak ka baukše bau, če se po poštijaj, stere pelajo prejk po goščaj ali po mezevaj, najbolja pa tam, gde se divjačina zdržava, se pomalek pelamo.

Karči Holec

OD SLOVENIJE...

Škoda zaradi neurij je velika

Neurja, ki so v drugi polovici meseca julija zajela večino Slovenije, so povzročila veliko težav. Podrta so bila drevesa, ki so ogrožala prometno infrastrukturo in objekte, ponekod je bila motena oskrba z elektriko, meteorna voda in podtalnica sta zalivali objekte in ceste, sprožali so se zemeljski plazovi. Posredovali so gasilci iz 451 gasilskih enot. Pri odstranjevanju posledic neurja so pomagali tudi komunalne službe in pripadniki Slovenske vojske.

Predsednik vlade Robert Golob, ki se je sestel s pristojnimi za sanacijo neurij po državi, je pojasnil, da so okrepili medresorska usklajevanja pri spremembah sistemske zakonodaje, torej zakona o odpravi posledic naravnih nesreč, da bi bila država bolj pripravljena na čase, ki prihajajo. »Žal smo izrednim vremenskim razmeram in neurjem vedno bolj podvrženi in glede na podnebno krizo, ki nas čaka, ocenjujemo, da tudi v prihodnje ne bo bistveno drugače,« je dejal Golob. Poudaril je, da je to razlog, da se je treba na te čase pripraviti s preventivnimi ukrepi in tudi s spremembo zakonodaje, ki bo omogočala učinkovito pomoč ljudem in lokalnim oblastem. Dejal je, da bodo, ko bodo zakonske spremembe sprejete, upravičenci že letos dobili vrnjen del sredstev za nujne ukrepe. Ob tem je dejal, da bodo nujni ukrepi šli v dve smeri, in sicer v delo z lokalnimi skupnostmi oziroma občinami ter z vpeljevanjem predhodnega sanacijskega načrta. Po premierjevih besedah bodo občine 20 odstotkov sredstev za sanacijo škode prejele že vnaprej, vsi pridelovalci, ki bodo imeli 100-odstotno škodo na pridelkih, pa bodo upravičeni do hitre povrnitve stroškov škode. »Povračila bi radi šteli v mesecih in ne v letih,« je še dejal predsednik vlade in poudaril, da bodo tisti, ki so do pomoči upravičeni, to dobili že v letošnjem letu.

Pod Srebrnim brejgom ...

... se je v Maribori prejk 3200 mladi športnikov vküper najšlo. Tam se Olimpijski festival evropske mladine godi. Gda človek po drugom največšom slovenskom varaši ojdj, kak bi tam Evropo v malom srečo. Na vsikšom kiklej se v ovakšoj rejči guči. Mladi športniki so varaš rejsan za evropskoga naprajli. Organizatori so velko skrb meli, ka na tribunaj ne bi malo publike bilau. Depa, kak vögleda, najbolje športen varaš v Sloveniji se je nej dau dojpoglednoti. Tribune so pune, mala Evropa lidam dosta dobroga

Takše se pri nas ne more zgoditi, se je eške nej dugo nazaj gučalo. Pa je prišlo tisto, ka se je zvekušoga samo po teveni leko vidlo pa poslušalo. Računi so se eške nej zgotovili, na prvo rokau aj bi za 350 000 kubikov drejv spadnolo. Leko bi, ka tadaleč nut v velke gauške je človek eške nej prišo, zavolo podrejtj drejv ranč ne more. Gvüšno, ka kvar de dosta vekuš vögledo.

dava. V športi se vsigdar rezultati gledajo, na tom festivali pa neka drugo eške več vala. Tau, ka se granice med lidami ovakši kultur vcejlak zbrišejo, ji nega. V tejm je šport vsigdar najbolje naprej valaun biu. Gda pa tau mladi leko vöpokažejo, tau eške več vala. Vse tau se v časi godi, gda Evropa pa cejli svejt na velke gledata, kama de za kakše pejneze stoj labdo brsat odišo. V tej numeraj prausnomi človeki samo lagvo leko grata. Od kakši milijon se lidge v tom fusbal-biznisi zgučavajo, je že rejsan nej normalno gratalo. Najbole bogati škejo eške bole pejneznati biti, vse druge v bitji za gole na nikoj djasti. Mladi, steri so se v Maribori vküper najšli, že eden stopaj do profesionalne pauti stodjijo. Gnes eške puno idealov v sebi nosijo, že zranje nut v škipce medžerov pa pejnez do spadnoli.

Spadnole pa so vnauge drejve, vijeri so velki kvar naprajli. Ne vej se eške taprštetj, kelko mejterov ji je orkanski vöter s korenjami na nikoj djau pa prejk potro. O velki milijonkaj se guči.

Na paulaj nika ovak nej bilau, zmejs vöter prejk 100 kilomejtrov na vöro je kvar delo ali pa toča je na velke sejkala. Meterologi pravijo, ka vsikšo leto bole lagvo vsevküper baude. Pa eške pravijo, ka s tejm vrejmenom mo se mogli navčiti vküperživeti. Ka je človek lagvoga z atmosfero naredo, zdaj na velko plačati mora. Depa, drejve, kukorca, žito pa drugo bildje je nika lagvoga nej naprajlo. Človek strejo na rami leko na nauvo naredi, od drejv spotrejtj auto se leko popravi ali pa drugi küpi. Drejve pomalek rastejo, vničeni pauv si nigdar ne pomore. Kak je včeni človek povedo: Takšo vrejme mamu, kakšnoga smo si sami naprajli! Srebrni brejg meglo gor na sebe zové. Meglo, zavolo stere vse tau ne bi vido. Kak človek, ka si oči doj držj, samo aj se njegvoga lagvoga dela ne vidi.

Miki Roš

OBČINA DOBROVNIK PREVZELA V UPORABO TURISTIČNI VLAKEC

Občina Dobrovnik je od Pomurske madžarske samoupravne narodne skupnosti (PMSNS) prevzela v uporabo turistični vlakec. Najprej so se

organizacije. Celotna vrednost projekta je tako 328 tisoč evrov.

Župan Občine Dobrovnik Marjan Kardinar je povedal, da bo

Cestni vlakec ima vagon, v katerem je osemindvajset sedežev.

na kratko panoramsko vožnjo pri Dvojezični osnovni šoli Dobrovnik s cestnim vlakcem popeljali tamkajšnji učenci in otroci iz vrtca Pikapolonica. Vlasec ima vagon z 28 sedeži. PMSNS ga je kupila v okviru projekta, ki ga je finančno

za upravljanje, torej vožnje z vlakcem, skrbel Zavod za okolje in turizem Dobrovnik. Uporabljali ga bodo za potrebe turizma v dobrovniški občini. S PMSNS, ki je lastnik vlakca, so se dogovorili, da bo na voljo tudi sosednjim občinam.

Otroci iz dobrovniškega vrtca in dvojezične osnovne šole so bili nad vožnjo navdušeni.

podprla madžarska vlada. Ob tam so kupili še en cestni vlakec, ki ima dva vagona in lahko pelje 56 potnikov. Ta je na Hodošu in ga bodo poleg tamkajšnje občine uporabljale še druge sosednje dvojezične občine. Namen projekta je povečanje turistične ponudbe na dvojezičnem območju. Vrednost obeh vlakcev je 289 tisoč evrov. V okviru tega projekta so kupili še kombinirano vozilo, ki ga bodo uporabljale PMSNS in njene partnerske

Predsednik sveta PMSNS Dušan Orbán in poslanec v državnem zboru Ferenc Horváth sta zaželela otrokom in drugim, ki se bodo vozili z njim, veliko prijetnih trenutkov. Direktorica Zavoda za okolje in turizem Dobrovnik Elizabeta Horvat pa je prepričana, da bo vlakec dobro služil svojemu namenu in bodo tako lahko obiskovalci še bolje spoznali njihovo občino.

*Besedilo in foto
Jože Gabor*

IZ NAŠE KÜNJE: OREO TORTA

Moja starejša sestra Ditka je od negdaj mejla rada sladke stvari. Ali tak, kak pa ma rada Oreo kekse, pa nema nika. Zatau sam ji za njeni rojstni den napravila torto, v šteri so bili te dobri kekxi. Gda je torta prejk nauči počivala v hladilniku, je bila drügi den rejsan takša, ka smo šče prste dojpilizali. Če mate koga pri kuči, ka ma pomali rojstni den, ga

- 500 g maskarponeja
- 50 g cukra v praji
- 100 g raztoplene bejle čokolade
- 1 vrečka želatine fix
- 250 ml sladke smetane za stejpanje
- 20 Oreo keksov

Čokolado raztopimo pa oladimo. Maskarpone s cukrom dobro zmejšamo pa njemi

lejko presenetite s tau kremasto dobrotauto.

Čokoladni biskvit (piskóta):

- 90 g putra (žmauča)
- 80 g cukra
- 8 žlic tople vode
- 4 dajca
- 160 g mele
- 4 žlice kakava
- 2 žlički pecilnoga praška
- 15 žlic mlejka za namočiti biskvit

Okraugel plej za torto namažemo s putrom pa ga obložimo s paperom za peči. Pečico damo pri cajti, gda pripravljamo maso za biksvit, segrejvat na 180 stopinj. Puter pa cukker penasto zmiksamo, te pa damo kuj dajca, toplo vodau pa mlejko. Ekstra zmejšamo vküper še melo, kakav pa pecilni praj, pa damo te kuj k mokrim sestavinam. Maso vlejem v plej, ga damo v segreto pečico pa pečemo 15 do 20 minut. Biskvit oladimo, te pa ga navlažimo z mlejkom.

primejšamo raztopleno čokolado. Ekstra stepemo šče smetano, ji kuj damo želatino fix, te pa jo zmejšajmo kuj k maskarponeji. Na konci notri poteremo še Oreo kekse, falajčki keksov so naj velki nedri 1 cm. Krema namažemo na biskvit.

Preliv:

- 500 ml smetane za stejpanje
 - 200 g čokolade za küjanje
- Čokolado poteremo na menše falajčke pa jo damo segrejvat sküper s smetano. Gda ob stalnom mejšanji smetana s čokolado zavre, küjamo še par sekund, te pa vzememo doj. Z ohlajenim prelivom prelijemo torto. Če vam prelija kaj ostane, ka je plej že preveč pun, ga lejko ponücate tak, ka si deca notri namakajo banano pa jo tak pogejo.

Torta je naj bar prejk nauči v hladilniku, ka se kreme fajn strdijo.

No, pa dober tek iz naše v vašo künjto!

Mascarpone krema z OREO piškoti:

Simona Rituper

Porabske litere

Zveza Slovencev na Madžarskem ter Slavistično društvo Prekmurja, Prlekije in Porabja razpisujeta nagradni literarni natečaj za pripadnike slovenske narodne skupnosti na Madžarskem
Porabske litere 2023.

Literarni natečaj je namenjen trem kategorijam prijaviteljev:

- I. kategorija: učenci osnovnih šol,
- II. kategorija: srednješolci in študentje,
- III. kategorija: odrasli.

Vabimo vse zainteresirane, da se udeležijo natečaja in pošljejo pesmi, prozna ali dramska besedila. Prispevki so tematsko neomejeni, prijavitelji so pri izbiri teme svobodni.

Za pesemska besedila velja, da prijavitelji pošljejo najmanj pet pesmi. Pri proznih besedilih bo žirija poleg klasičnih žanrov (črtica, kratka proza, novela, povest, roman) upoštevala tudi potopisno, reportažno in spominsko prozo, pri dramskih besedilih pa vse žanre.

Prispevki so lahko napisani v knjižni slovenščini ali v »domanjoj rejči« – porabščini.

O dobitnikih nagrad v vsaki kategoriji bo odločala tričlanska žirija, ki jo sestavljajo po dva predstavnika Slavističnega društva Prekmurja, Prlekije in Porabja ter predstavnik Zveze Slovencev na Madžarskem. Odločitev žirije je dokončna.

Nagrade znašajo:

- I. kategorija: prva nagrada 300 €, druga nagrada 200 €, tretja nagrada 100 €;
- II. kategorija: prva nagrada 300 €, druga nagrada 200 €, tretja nagrada 100 €;
- III. kategorija: prva nagrada 500 €, druga nagrada 300 €, tretja nagrada 200 €.

V prvi kategoriji prejmejo nagrado v višini 200 € tudi mentorji nagrajenih učencev.

Prijavitelji naj svoje prispevke pošljejo v treh natisnjenih izvodih ali v elektronski obliki najpozneje do 30. septembra 2023 na naslov: Zveza Slovencev na Madžarskem, Gardonyijeva ulica 1, 9970 Monošter/Szentgotthárd oz. andreakovacs967@gmail.com porabje@gmail.com s pripisom »Literarni natečaj Porabske litere«. Prispevki naj bodo opremljeni z imenom in priimkom ter naslovom prijavitelja. Prispevki osnovnošolcev naj vsebujejo še podatke o mentorju/ici. Tipkopisov ne vračamo, ampak bodo shranjeni v arhivu Zveze Slovencev na Madžarskem. Prijavitelji dovoljujejo objavo svojih prispevkov v časopisu Porabje in v Porabskem koledarju.

... DO MADŽARSKE

Odstopil je predsednik Državne romske samouprave

22. julija je odstopil predsednik Državne romske samouprave (DRS) János Agócs, ki naj bi svojo funkcijo prodajal za 30 milijonov forintov. Policija naj bi ga dobila in priprla lani jeseni v neki čardi pri Kecskemétu, ko naj bi prevzel prvo vsoto podkupnine, 18 milijonov forintov. Potem ko je kaznivo dejanje priznal, se je vrnil na prostost, toda od takrat se ni udeleževal skupščin DRS. Najpej je koristil dopust, potem pa odšel na bolniški dopust.

O njegovem odstopu je na svoji spletni strani že pred uradno najavo obvestil romski opozicijski poslanec parlamenta in pozval DRS, naj v tej obliki preneha delovati in naj razpiše nove volitve za predsednika DRS. Po njegovem mnenju namreč DRS ni naredila nič proti korupciji, ki prežema romsko družbo, ter da tudi ni primerna zastopnica interesov romske manjšine. Da delovanje DRS ni povsem v redu, kaže podatek, da notranje ministrstvo zahteva od nje vrnitev milijarde forintov, hkrati pa ji ni nakazalo podpore za delovanje v tretjem četrtletju. Podpredsednik DRS, ki začasno nadomešča predsednika, trdi, da je njihovo delovanje zakonito in da bo skupščino sklical v mesecu avgustu. Nekdanji predsednik János Agócs se je odpovedal le predsedniški funkciji, svojo članstvo v skupščini DRS je obdržal.

Uničena trofeja dirke formula 1

Zmagovalci na dirki formula 1 na Madžarskem, ki je potekala 22. in 23. julija na Hungaroringu, so prejeli tudi trofeje, in sicer vazo ali krožnik iz porcelana, ki jih je pripravila znana tovarna porcelana v Herendu. Toda vazo zmagovalca Maxa Verstappna je uničil drugouvrščeni Lando Norris, ki je tako močno trčil s steklenico šampanjca, da je vaza padla na tla in se raztreščila na več kosov. Vaza, pri kateri je delalo 30 ljudi približno pol leta, je vredna okoli 15 milijonov forintov, toda kot trofeja je veliko več vredna za dirkača in njegovo ekipo Red Bull. Verstappen je sicer dele zlomljene trofeje brez besed pobral in vzel s sabo, v tovarni porcelana pa so mu obljubili, da mu bodo pripravili novo trofejo.

»OJ, TRIGLAV MOJ DOM«

Oj, Triglav moj dom, kako si krasan... pa kak si daleč, bi leko vcujnapisali k tauj pesmi, sploy pa te, če pejški deš iz Porabja.

Porabsko kulturno in turistično društvo Andovci deseto leto oraganizira pohod na Triglav za porabske Slovence. Triglav je nej samo najvišiša planina v Sloveniji, liki je simbol, steri

stapla za nami. Pa nej pomalek, s sakšim stopajom so skrjej bili, gda smo na vreek prišli, so nas že zgrabili. Velko turbo so meli v rokej, v steroy so mlejko, krü pa niše klobasi meli. Pravim njim, kak dobro kondicijo majo, mi »trenerni«, steri se na Triglav odpravlamy, se leko skrijemo za njimi. Depa pomirili so nas, ka

prajli, naglo na pravo zavinejo pa so preminauli v velkoj travy, mi pa z velikimi stopaji demy tadale. Nej smo znali, če so se hecali z nami ali so rejsan tak mislili, depa en čas smo se še zato obračali nazaj. Nej trbelo dugo čakati, gnauk se je nekak dola z mezeva z biciklinom pripelo, mislili smo, ka tau je naš pešač, depa nej. Tau je eden drügi bejo, z biciklinom se je zraven nas pelo pa nam tanače davoy, kak pa gdeta moramo titi, kak eden trener. Ne vejim, sto je bejo, depa kak je prišo, tak je odišo nutra nazaj v kukrco. Sonce je sijalo, depa najvejšo mantranja je nej tau bilau, bola tau, ka je fejest sparno bilau. Gda smo v Rakičan prišli, tam smo že vse mokri bili, pa če bi še tau nej dojšlo, od ednoga minuta do drügoga je kmica gratala. Ka mo zdaj delati, vej pa naš cilj je gnes do Kroga pridti, samo črn oblak, steri je više nas bejo, se je s tejm sploy nej spravlo. Te smo že tak bili, ka vseedno kak daleč pridemo, samo aj se leko skrijemo pred dežaum. Zavolo

napunjeni biu, tašoga reda je zavolo strele dobro, če si nej ti najvišiša točka. Tak ka smo že fejest, fejest čakali, aj do letališča pridemo, nej zato, ka bi letali do Brnika, steri je že fejest paulek Triglava, bola zato, aj v varnom mesti baudemo.

Dügi den po velkom deži je fejest vrauče bilau, tau smo mislili, ka nikdar ne pridemo

naprej. Baja samo telko bila, ka smo sploy velke višine zopodli, tau je pa nam peti den že sploy nej falilo. Depa dosta nam pomagalo, ka tü so se nam že planine odprle, taše razglede smo meli na Krvavec pa na bližnje hribe, ka bi lepše namalati nej mogli. Šesti den smo do Pokljuke šli, depa tü smo že naletja bili, pridružile

Zmantrani pohodniki pri tablici Ptuj, od tü nas je še čakala duga paut.

Med potjauw smo vidli trno lejpe hišice.

združuje slovenski narod, tak nas, porabske Slovence tö. Tau pravijo, ka si nej pravi Slovenec, če si še nej odo na Triglav. Mi smo letos že desetič zopodli tau nej kratko paut od Andovec do Triglava. Na tej dugi pauti je mir, samo ti pa düša se sprvajata. Tau najbola te čütiš, če si malo dolazaausto, če si sam austoy, gda te sonce pa veter baužata.

Dotejga mau so bile lejpe misli, potejm mo realno bola od tauga piso, ka vse smo doživali na tauj dugoy pauti, stera je nas prejkpelala po cejli Sloveniji. Prvi den smo friški, puno ambicije z velikimi stopaji štartali iz Andovec, od Maloga Triglava. Prejk Büdinec, Adrijanec, Gornji Petrovec smo tak nagnauk v Križevce prišli. Na, tam nas je tisti velki brejg malo stavoy, dvej brzine smo mogli nazajšaltati. Kak etak demoy pa nazajpoglednem kelko je že za namy s tauga velkoga brega, zaglednem, ka eden, kauli sedemdeset lejt star možak

oni so tö nej zdaj začnili, cejlo Slovenijo so že zopodli, od Novega mesta do Kranja, vse. Gde mo spali med potjauw, so pitali. V hosteli, v apartmajy,

Pogled z vreaka na Triglavski dom na Kredarici

gde kaj najdemo, sem pravo. Oni na tašo ne cerajoy, bola vanej spijoy pa te za te peneze bola djejoy pa pidjejoy. Mi smo samo gledali tak z blejdim, pa še prvin kak bi odgovor dali, so prajli, če škemo, leko dejoy z namy, samo turbo doma doladejejoy. Še prvin kak bi kaj

toga smo murskosoboško letališče vzeli za cilj, depa k taumi je prejk mosta trbelo titi više avtoceste. Gda smo že na sredini odli, te sem opazoy, ka vsikšoma vlase proto nebi stojjoy, tak smo vögledali kak čopičge. Tau je nej tak smejšno, zato ka cejli zrak je elektrostatično

do Ptujay. Po tašoy pauti smo šli, gde nej baute pa nej krčmé nej bilau pa še vodé nej, že smo mislili, ka tam moramo mrejeti. Tau je vido eden dober, prijazen človek, steri je nas na liter vina pa slatino pazuvo, tauma smo se tak veselili, kak mlajši buči.

Tretji den smo od Ptujay šli do Slovenski Konjic, tau je ena fejest duga paut bila z velikim prometom. Tam smo že trüdni bili kak pes, samo smo šli kak nemaki, edno rejč smo nej prajli eden drügomy, bili smo kak menihi v Žički kartuziji. Drügi den smo od Slovenski Konjic do Šempetra šli, ta paut po fejest lejpi pokrajini pela prejk Frakolova, Vojnika pa Celja, samo telko, ka je malo deževno bilau. Po tau pauti smo šli kak võra, že niške je nej djajcko, samo smo šli, aj dejoy kilomejtri, drügo se je nej šteloy. Od Šempetra do Podbrezja je tö sploy lejpa paut bila, najbola od Kamnika

so se nam generalna konzulka Metka Lajjšček, Andreja Kovač, predsednica Zveze Slovencev na Madžarskem, Valentina Novak, višja svetovalka pa delavka generalnega konzulata Brigitta Soós. Njigva dobra volja je za nas bila kak adrenalin, malo trüdnoy, z žülamy na nogaj smo prišli do Pokljuke, gde se začne paut na Triglav. V soboto smo meli v plani na vrh titi, depa za volo slaboga vrejmena smo načrte spremenili. Tak vögledalo, ka pau dneva smo meli na tau, ka bi napis »Porabski Slovenci« vküper leko na vrh odnesli pa še prišli nazaj v dolino, zato ka za soboto popoldne pa za cejlo nedelo so nevihte bile napovedene. Ka mo zdaj delati, smo zmišlavaloy, nikak bi dobro bilau nekakoma do vrha pridti s tejm blajženim napisom. Tak sem se te v soboto ob sedmih napauto na Triglav z napisom v rokej, üšo sem kak sem lado. Na vrhi sem brž naredoy edno slikoy, v tretjoj võri sem pa že biu znauva v dolej.

Karči Holec

Od inda v gnešnji čas

PRIPOVEJSTI O SLOVENSKI KRAJINAJ

V Soboti se je naraudo, tam je že v mladi lejtaj fotograf-ski aparat v roke daubo. Paut življenja ga je potejm tadale v varaš Koper odpe-lala. Maurdje njemi je nej

Ménje vesi daleč nazaj sega. Zaprav, korenje njenoga imena daleč nazaj leko iške-mo. Na mesti gnešnje vesi je kaulak leta 100 velka rim-ska trdnjava stala. Vcejlak

Jože Kološa-Kološ (1920-1998) majster fotografije v Koštaboni, kama je trno rad ojd. Rami iz kamna pa rejdkli lidge, steri so eške v vesi živeli, so njemi velka inspiracija bili. Kak je rad svoje Prekmurje emo, je v Istri najbolje v Koštaboni nauve pa nauve motive najšo. Zavolo njega pa njegve kolonije je rejsan velki fond fotografij ostano, na steraj se leko tisti svejt vidi, steroga več nega.

kakša velka inspiracija za njegov fotografije bilo. Nut v Istro, v njene vesi pa do lidi je staupo, njegov fotografija je eške gnauk pokazala, kakši velki majster je Jože Kološa-Kološ biu pa ostano tō. Najbole ga je ena ves k sebi potegnila.

Koštabona

Mirne vole leko povejmo, ka nin 50-60 lejt nazaj se za tau ves zvekšoga nej vedlo. Kuman naš Joži, steri je vsigdar samo gučo nej pa govoril, je Sloveniji pa cejlomi svejti o njoj začno pripovedati. Zaprav, njegov fotografije so tau napravle.

Domanji tomi melhirji bejli kamen pravijo. Dva pa pau mejtra visiko sega, eden mejter v zemlau je zakopani. Na obej krajaj je relief nutusejkani.

Po nisterni teoriji aj bi baug sunca stari Keltov biu, Lugh so ga zvali. Zatoga volo glavau ma, kak če bi sunce na velke svejtlo, z rokami pa svejt obima. Po eni drugi teoriji aj bi tau baug Mitra biu, steri je v starof Perziji za boga sunca valau.

na robej doline stodji, glob-njeko spodkar pa reka Drago-nja teče. Po toj dolini je doj

do maurdja šurka paut bila napravljena. Doj s toga brga

so glavaške leko kontroler-ali, ka stoj pela, ka ne bi kaj švercali. Ja, porcije že od inda so se plačati mogle. Tiste velke zidine, s steri so kontrolo delali, svoje ménje so mele: Castrum Bonae. Ranč iz toga aj bi gnešnje ménje Koštabona vöprišlo. Gvüšno pa skrak te istine eške eno legendo leko najdemo. Na mesti gnešnje cerkve aj bi eške bole davnik sveto mesto poganskoga boga Bone bilau. Tak znauva do Košta-bone pridemo. Gnake pripovejsti kak Koštabona leko druge vesi kaulak nje pripovejdajo: Fjero-ga, Dilici, Župančiči, Boršt, Puče pa eške bi se ji najšlo. Velki rami nam pripovejdajo, ka tau so inda bogate vesnice bile. Lidge s svojim trdim delom na škrkljivi zemli so si tau vküpersprav-lali. Pomalek so vesi stare gratale. Tau znamenüje, ka mladi so zemlau svoji dejdek-ov tanjali pa v varaše od-išli. Tam aj bi krüj nej tak žmeten biu. Od toga nam ena trno lejpa ves tō leko dosta povej.

Krkavče

Arehologija nam pripoveda, ka na mesti gnešnje vesi so lidge že daleč, daleč nazaj živeli. Takše se v muzeji leko vidi. Skrak vesi pa eške itak velki bejli kamen stodji. Kaulak leta 200 pred Kristušom je postavljeni biu. V čas Keltov sega, sveti kamen je za nji biu.

Kakoli obrnemo, lidge že od inda vörvlejo, ka na tom mesti leko dobro energijo najdejo. Ta aj bi betege vračila, človekovo lagvo volo tazagnala. Leko, ka ranč zatoga volo so nejdaleč vkraj cerkev svetoga Mihaela dali gorpostaviti. Ranč un aj bi

tau pogansko mauč dojsta-vo. Vejmo, arhangel Mihael za najbolje prejgnjoga bože sodačije vala. Cerkev je melhir za vrajži kamen dala vözglasiti. Depa, niške ga

Tak Koštabona gnes vögleda, gda so že vküpersünjene rame lidge iz »kontinenta« dojküpili. Tau se po tejm tō leko vidi, ka ciglene (črepnje) streje majo. Starim ramom v Istri pa v Koštaboni ranč tak so streje s ploščami iz kamna pokrivali. Na pravom kraji se lepau leko vidi, kak če bi se skrak vesi zemla dojttrgnola. Tam spodkar skrak reke Dragonje so lidge indasvejta svoje njive pa paula meli. Tisti tradicionalni pavrov gnesden več skurok nega.

je nej vüpo dati dojpodrejtj. Stra je velki majster, se eške gnesden tomi pravi. Lidge radi na tau mesto puno mis-

V Krkavčaj mrtvi rami skrak živi stojijo. Tau se po tejm tō leko vidi, ka so fasade gor na kamen napravli. S tejm veliko škodo stari arhitekturi delajo. V Istri so kamen nigdar nej v kakšo farbo nutzravnali.

tike ojdijo, na sterom se z davnimi časi pa lidami leko srečajo.

Ves Krkavče tau tō v sebi nosi. Vsikši kamen v ram zozidani človeki nut v vüjo šuktiva, kak je indasvejta bilau. Krkavče so nin 60 lejt nazaj skur vcejlak prazne,

brezi lüdi ostanole. Depa, stari so velko skrb za svojo ves meli. »Nauvi« lidge v vesi si leko gnes poglednejo, kak se je inda v njoj živelo. Tiste rejsan indašnje zidine

nam pripovejdajo, kak so veške ženske v varaš Trst po gospočki gvant pa prte ojdile. Tau so doma v poto-

ki zaprale pa nazaj v Trst odnesle. Tak so si zvün dela na zemlej eške kaj kcuji pri-služile. Gnes lidge v talanski Trst zvekšoga za baukšo plačo delat ojdijo. Kak bi se v tejm indašnji pa gnešnji čas srečala.

Miki Roš

1.

Olga je skrbno brisala künjsko posoudo, štero je prle lepou zaprano v velki lavor odlagala njena mati, in gledala njene zgrblene, od pomivanja mokre roke, na šteri so vö bile napnjene črne žile. Kmičen večer je vsigdar bole sejdo v künjski prostor in s svojimi sencami trou dūši že itak trpeči žensk. Gledala je v toupri materin obraz, s šteroga je nej bilou mogoče zaznati kakše koli čustvo, tak ka je tou ešče bole davalo tomi prostori težko podoubo. Med odlaganjem zbrisane posoude na sto je pogledavala na stejno in na plafon, gé so poplesavale žute pa rdeče srage, štere so bliskale skouz lüknjice v dvericaj velkoga šparata te veške krčme, doj mejrajouči ogenj je pa ešče fcuj davo tome prostori mrakoubnost in povzroučo že itak trpečima ženskama vekšo tesnoubnost.

»Gnes je eno leto, kak se je tistoga popoudneva na dvorišči stavo poštaš in prineso tisto žuto dopisnico. Strašna nevola in straj sta nas zdrūžila v eno tešlo in vküp zgrablene dūše so v djoji na glas lecale,« se je zdaj, kak vsigdar znouva vsakši den, spominala Olga tistoga dneva, da so dobili valas, ka je njuf Števan spadno na fronti.

»Boug zna, gé je obležo. Krugla njemi je najbrž pre-

Aleksander Ružič

SUNČNA VÖRA

lücknjala srce ali ga je pa trufilo v glavou. Najbrž so ga raztrgale zverine ali so ga pa ta poklückali ftiči,« si je ešče nadale predstavala namišlene grozoute, štere so se njej sükale v glavi, da je vajeno nadale polagala posoudo na sto.

»Olgica, ne mremsi pomagati, zatou je najbokše takše črne misli nej broditi. Itak fejst bolijo,« je po tjuma, brez kakšoga vekšoga zvišanoga glasa nazaj povedala mati.

»Ja, mama! Jaz tüdi ščen bole tapozabliti, ali si ne mren pomagati,« je začüdeno, ka je mati preštejla njene misli, zdaj pravila Olga, ali je več nikak nej mogla zadržati djoja. Tou je mogo čüti tüdi gazda, njeni oča, in po tjuma stoupo v künjo.

»Ne djoučita. Jaz glij tak žalüvlen za sinon. Ali bojna nema milosti. Boug vej, ka nas ešče čaka. Ali zdaj moremo biti bar mi trdje, šteri smo ešče tü, zdržati tou, kak nan je šče Boug namejno.« Stoupo je k ženi in čerki in vsi so se stisnili v eno. Doj po licaj so kapale skuze in se zgüblale nendri v gvantanji. Te se je pa s krčmene velke iže začüjo glasen krič.

»Rusi so se nadjeli in napili. Stole pa stouce tiskajo k stejni. Pa do plesali,« je raztolmačo oča, šteri je že v trej mejsecaj, kak so bili pri nji nastanjeni, njuve navade že dobro pozno. »Moren k njin, ka de njin trbelo nositi piti. Pa tüdi ti, čerka moja, bi zdaj mogla k svojemi Volodji, zatou ka se ti žrtvüvleš za vse nas, če glij tak zgleda, ka se tüdi on tebi dopadne.«

Te se je pa ešče naraj nagnok njima in zašepeto:

»Če san dobro skebzüvo z njuvoga guča, do té dni odišli. Mogouče že vütro ali povütri. Ka de po tiston, samo zna Boug. Ali mi od toga nika ne vejmo. Pa s ten tjuma!«

Včasi, kak je oča stoupo s künje in je Olga vsela fcuj k Volodji za sto, se je na sredi iže razkoračo bajüsasti Rus in ižo je napuno vreščeči glas s fud, štere je na velki raztegnededen mali okrougeo sodak.

»Raz, dva, raz, dva...«, je začno popejvati bajüsasti Rus z globkim glasom. Včasi njemi fcuj skočilo ešče vsej pet drügi, najbrž oficejrof, zato ka so njuve uniforme kinčali različni čini in pisani medaljoni. Zgrabili so se prek ramen in začnili divdje skakati, in da je ples že začno iti v divdjanje, je naednouk skričo kapetan:

»Stop! Eta njet srobotael! Teper očered za našim doktorom. Volodja, podigni svoju Olju in potancuj s njom poseredini. Eta tvoj tanec!«¹

Vsi so glasno zaploskali in fude so se je znouva oglasile. Volodja je na plesišče prineso Olgo, go stisno k sebi in začnila sta se divdje vrteti. Malo za ten so fcuj stoupili ešče drügi in plesa in popejvanja je nej ščelo biti konca. V krčmi je gračüvalo vsigdar bole vrouče in divdje in vsi so poprek popejvali in skakali. Notri je viso žmeten luft, smrdeči po pijači in švicanj, te je pa naednouk počilo. Vsi so v momentihenjali in da je kapetan pospravopištole v tok, se je razkoračo

na sredini in z raztegnjenimi lampami zapovedo:

»Ludvik, drug, prinesi ešjo vina. Skladscoe pomeščenje napolnjeno, tak mi evo preobreli!«²

Vsi so se zasmeljali, Lajoš je pa friško odbejžo v klet in malo za ten so bile vse kupice pune.

»Na zdarovje, geroi,« je naroučo kapetan.³

Zvišeno so zdignili kupice, te pa prazne zmetali na pod, tak ka je spotrejšta glažojna ešče par ijgov cingala po srtejli. Te se je pa znouva oglaso kapetan:

»Tavarišči, teper poidem spat. Zavtra u nas est put.«⁴

Na zapouved so se vsi postavili v vrsto, na glavou poveznili šürke oficerske oube in v eden glas pozdravili:

»Smert fašizmu, svoboda narodu! Živel tavarišč Stalin!«

Malo za ten je v veški krčmi zavlado mer. Eni so ešče šli na dvorišče vöstočit, te se je pa z dvej velki iž začnili čüti vse bole glasno frkanje.

Tüdi v mali Olgicini ižici se je vse zmejrilo. Za en kratek čas pa se je Volodja stisno k Olgici:

»Olja, eta naša poslednjaja noč. Vojna okončena. Podoždi menja, ja obeščaju prijahat za tobój v bližajšeje vremja. Ja tebjia povedet sa mnoj v Rusiju.«⁵

Olgica je nej nika nazaj pravila. Stisnila se je k Volodji in malo za ten so se v noučno kmico začnili gibiti ešče samo zdihlaji. Za en čas, da sta se düjši na posteli zmejrili, je Volodja zašepetno Olgici na vüjo:

»Moja dorogaja Olja. Seičas stoit pered nami očen slo-

žnaja i opasnaja zadača. V polnoj tišine mi odenemsja i pojdem vo dvor.«⁶

Čisto po tjuma, ne ka bi štoj kaj čüjo, zatou ka se je v ižinika nej premeknilo ali pa se kaj zasvejtilo, sta skre stejne prišla k prednjim podouknon.

»Ždi menja zdes,«⁷ je zašepetno Volodja Olgi na vüjo in prignjen odbejžo prek dvorišča k üti. Za en čas je že pa biu pod podouknami, z lopato in motiko v rokaj in zašepetno:

»Eto moj poslednji akt v etoj vojni. Tem samim ja vipolnil svoj dolg. Olja, nikto ne dolžen znat ob etom. Ni tvoj otets, ni tvoja mats. Ja doverjaju tebe, no jesli ti kogda ni bud čto iščeš, eto opasno dlja žizni. Ja skoro vernus i proverju. Takda ti pojdeš sa mnoj.«⁸

Olga je stala pri stejni kak vkopana. Volodja je začno kopati in pod stejnof pod sunčnof vörof je začnila gračüvati vouzka in globoka graba. Lopata se je pogreznjavala v zemlo in da je s štijlon zmero globino, je zašepeto:

»Odin metr. Tak mi soglasilis.«⁹

Olga je ešče dale stala kak vkopana. Trepetajouče je pogledüvala proti dvorišči, zato ka je friško razmilla, ka Volodja tü kopa skrivoma. Napinjala je oči proti zvinešnjim dveran in pazila, ka se ne bi kakši Rus prikazo na dvorišči, ali pa ka bi se stražar, šteri se je zibo se pa ta in naslanjo na steno na drugoj strani iže, prikazo vö od kikla.

(se nadaljuje)

¹ Stoj! Tak nede šlo. Zdaj je na vrsti naš doktor. Volodja, visiko zdigni svoju Olgo in zaplešita v sredini. Tou je tvoj ples!

² Lajoš, pajdaš, prinesi ešče vino. Puno ga maš v klejti, vej smo ga pa mi spravili.

³ Na zdravje, junaki!

⁴ Tovariši, zdaj pa spat. Vütro nas čaka pout.

⁵ Olga, tou je najna zadnja nouč. Bojna se je skončala. Čakaj me. Obečan, ka za en kratek čas priden po tebe in boš šla z mnof v Rusijo.

⁶ Moja draga Olga. Zdaj naj čaka žmetna pa nevarna naloga. V najvejšoj tišini va

se oblekla in šla na dvorišče.

⁷ Počakaj me tü.

⁸ Tou je moje zadnje delo v toj bojni. S ten san vö spuno svoj dug. Olga, od toga ne smej nišče nika znati, niti tvoj oča niti tvoja mati. Zavüpan ti, ali če boš kaj tü iskala, je smrtno nevarno. Da prijden po tebé, mo vido, če je se na mesti. Te boš šla z menof.

⁹ Eden meter. Tak smo se dogučali.

PÁLYÁZATI FELHÍVÁS	
A MAGYARORSZÁGON ÉLŐ AUTOCHTON SZLOVÉN NEMZETI KÖZÖSSÉG GAZDASÁGI ALAPJAINAK ÖSZTÖNZÉSE PROGRAM 2021-2024 – 2.1 CÉLTERÜLET	
Közzététel időpontja:	2023.07.24.
Beadási határidő:	2023.08.31.
A pályázat kiírója:	Magyarországi Szlovének Szövetsége (MSZSZ)
Információk:	Az MSZSZ a pályázati felhívással kapcsolatos kérdésekre kizárólag írásban válaszol. Kérdéseiket az alábbi e-mail címen tehetik fel: ZSM.ukrep2.1@gmail.com A 2023. augusztus 28-ig beérkezett kérdések kerülnek megválaszolásra.
Kapcsolattartók:	Hanzsek Viktória Tamaskó Marcell
Pályázati dokumentáció, teljes leírás:	Minden, a pályázat benyújtásához szükséges dokumentum, valamint a teljes leírás a MSZSZ honlapján található meg: www.zveza.hu
Rendelkezésre álló keretösszeg:	680.000 EUR (2023 = 350.000 EUR; 2024 = 330.000 EUR)
További információk:	Az igényelhető legalacsonyabb összeg 3.000,00 EUR, a legmagasabb 50.000,00 EUR. Az odaitélt támogatást a „de minimis” szabály is korlátozza. A támogatás intenzitása a pályázó szervezet gazdálkodási formakódja szerint legfeljebb a jogosult költségek 75 %-át illetve 95 %-át teheti ki. 113 Korlátolt felelősségű társaság (75 %) 114 Részvénytársaság (75 %) 116 Közkereseti társaság (75 %) 117 Betéti társaság (75 %) 121 Szociális szervezet (75 %) 572 Nonprofit korlátolt felelősségű társaság (75 %) 573 Nonprofit részvénytársaság (75 %) 575 Nonprofit közkereseti társaság (75 %) 576 Nonprofit betéti társaság (75 %) 228 Egyéni cég (75 %) 231 Egyéni vállalkozó (75 %) 233 Adószámmal rendelkező magánszemély (75 %) 321 Helyi önkormányzat (95 %) 351 Országos nemzetiségi önkormányzat (95 %) 352 Országos nemzetiségi önkormányzati költségvetési szerv (95 %) 371 Helyi nemzetiségi önkormányzat (95 %) 521 Sportegyesület (95 %) 528 Nemzetiségi egyesület (95 %) 529 Egyéb egyesület (95 %) A pályázat A Magyarországon élő autochton szlovén nemzeti közösség gazdasági alapjainak ösztönzése 2021-2024 program része, melynek finanszírozója a Szlovén Köztársaság Gazdaságért, Turizmusért és Sportért Felelős Minisztériuma.

JAVNI RAZPIS	
PROGRAM SPODBUJANJA GOSPODARSKE OSNOVE AVTOHTONE SLOVENSKE NARODNE SKUPNOSTI NA MADŽARSKEM 2021-2024 - UKREP 2.1	
Datum objave:	24.7.2023
Rok za oddajo vloge:	31.8.2023
Razpisovalec:	Zveza Slovencev na Madžarskem (ZSM)
Informacije:	ZSM bo odgovarjal na vprašanja v zvezi s tem javnim razpisom le, če jih bo prejel pisno na elektronski naslov: ZSM.ukrep2.1@gmail.com Odgovorjeno bo na vprašanja, ki bodo prispela najkasneje do 28. avgusta 2023
Kontaktne osebe:	Viktória Hanzsek Marcell Tamaskó
Razpisna dokumentacija:	Vse potrebne dokumente za oddajo vloge in celoten opis najdete na spletni strani ZSM: www.zveza.hu
Razpoložljiva sredstva:	680.000 EUR (2023 = 350.000 EUR; 2024 = 330.000 EUR)
Dodatne informacije:	Najnižji znesek zaprosenih (nepovratnih) sredstev je 3.000,00 EUR, najvišji pa 50.000,00 EUR. Prejeta pomoč je obenem omejena s pravilom „de minimis”. Intenzivnost dodeljene pomoči glede na gospodarsko kodo prijavitelja do največ 75 % oziroma do največ 95% upravičenih stroškov. 113 Družba z omejeno odgovornostjo (75 %) 114 Delniška družba (75 %) 116 Javna delniška družba (75 %) 117 Komanditna družba (75 %) 121 Socialna zadruga (75 %) 572 Nefitna družba z omejeno odgovornostjo (75 %) 573 Nefitna delniška družba (75 %) 575 Nefitna javna delniška družba (75 %) 576 Nefitna komanditna družba (75 %) 228 Samostojno podjetje (75 %) 231 Samostojni podjetnik (75 %) 233 Fizična oseba z davčno številko (75 %) 321 Lokalna samouprava (95 %) 351 Državna narodnostna samouprava (95 %) 352 Proračunski organ državne narodnostne samouprave (95 %) 371 Lokalna narodnostna samouprava (95 %) 521 Športno društvo (95 %) 528 Narodnostno društvo (95 %) 529 Drugo društvo (95 %) Razpis je del Programa spodbujanja gospodarske osnove avtohtone slovenske narodne skupnosti na Madžarskem 2021–2024, ki ga financira Ministrstvo za gospodarstvo, turizem in šport Republike Slovenije.

22. MEDNARODNA LIKOVNA KOLONIJA

V Slovenskem domu v Monoštru se je v ponedeljek, 31. julija začela 22. Mednarodna likovna kolonija, ki jo prireja Zveza Slovencev na Madžarskem in Galerija-muzej Lendava v soorganizaciji z Občino Monošter. Letos se kolonije udeležuje 10 umetnikov iz Madžarske, Slovenije in Hrvaške, ki bodo v Slovenskem domu ustvarjali do 7. avgusta. Strokovni vodja je Feri Gerič. Več o koloniji boste lahko prebrali v naslednji številki.

Uredništvo

NIKA ZA SMEJ

MARTA PA LOVCI

Marto pozove po telefoni stric pa jo pita:

»Marta, zovem te, ka bi te pito, če bi prišla med lovce?«

Pa pravi Marta:

»Nej stric, tau je nej za mene!«

Pa stric užaljeno bufne:

»Pa ti sploj znaš, što smo mi, lovci?«

Marta pa pravi:

»Znaš, ka znam, tau so moški, ka so v zeleno oblečeni, pa prejg gauške v krčmau odijo!«

Simona Rituper

Porabje

TEDNIK
SLOVENCEV NA MADŽARSKEM

Izhaja vsak četrtek
Založnik:
Zveza Slovencev na Madžarskem
Za založnika:
Andrea Kovács

Glavna in odgovorna urednica
Nikoletta Vajda-Nagy
Naslov založnika in uredništva:
H-9970 Monošter,
Gárdonyi G. ul. 1.;
tel.: 94/380-767;
e-mail: porabje@gmail.com
ISSN 1218-7062

Tisk:
TOPnet d.o.o.
Kupšinci 49d, 9000 Murska Sobota; Slovenija

Časopis podpirajo: Državna slovenska samouprava,
Urad predsednika vlade, oddelek za narodnosti,
Zveza Slovencev na Madžarskem in Urad vlade RS
za Slovence v zamejstvu in po svetu.
Naročnina: za Madžarsko letno 2.600 HUF, za
Slovenijo 22 EUR. Za ostale države 52 EUR
ali 52 USD.

Številka bančnega računa: HU75
11747068 20019127 00000000,
SWIFT koda: OTPVHUHB

www.porabje.hu